

Vakmensen voor de toekomst

D66
 gelderland

Voor vakmensen voor de toekomst

D66 Gelderland wil een klimaatneutrale en toekomstbestendige provincie zijn. Dat betekent windmolens plaatsen, zonneweides aanleggen en elk huis in Gelderland energieneutraal maken. Maar er is een groot tekort aan vakmensen die dit mogelijk kunnen maken. Zonder hen kunnen we onze ambities niet realiseren.

Dit plan geeft een antwoord op hoe D66 met de agenda *Vakmensen voor de toekomst* deze vakmensen vindt, opleidt en inzet om de klimaattransitie mogelijk te maken.

Uitdaging

Dit is de laatste generatie die in actie kan komen om de klimaatverandering een halt toe te roepen. Het is de hoogste tijd om te investeren in ons klimaat. Gelderland moet maximaal bijdragen aan de halvering van de CO₂-uitstoot in 2030. D66 wil dit doen door de miljarden die de provincie verdiende aan de verkoop van NUON te investeren in het klimaat.

Dat kunnen en willen we niet alleen. Daar hebben we kundige mensen voor nodig. Mensen die er nu helaas onvoldoende zijn. Ook in Gelderland is er een tekort aan gekwalificeerd technisch personeel dat de energietransitie mogelijk maakt. Gelderse werkgevers hebben een groot aantal vacatures die ze niet opgevuld krijgen. Dit terwijl goed opgeleid personeel één van de belangrijkste randvoorwaarden is voor de te realiseren grote transitieopgaven op het gebied van klimaat, energie en circulaire economie. Ook de aanwas van jongeren biedt niet direct soelaas. Doorlopende leerlijnen binnen het techniekonderwijs staan onder druk terwijl juist de goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt een bepalende factor is om daadwerkelijk te investeren in de toekomst!

Oplossing

D66 wil vraag en aanbod op de arbeidsmarkt beter op elkaar aansluiten.

1. **Vraag:** de behoefte van bedrijven nog beter in beeld te krijgen om samen met onderwijs en overheid afspraken maken om het groeiende tekort aan technisch geschoolde vakkrachten tegen te gaan.
2. **Aanbod:** Te veel potentiële vakmensen staan nu nog langs de kant. Door hen op te sporen en bij-, om- en her- te scholen voor de techniekbanen van vandaag en morgen.

De overheid, het onderwijsveld en bedrijfsleven hebben in het Techniekpact 2020 afspraken vastgelegd. Ook is het Gelderse

Techniekpact Smart and Sustainable 2020 afgesloten. Dit is gericht op drie topsectoren, Health, Water en Energie. Beide pacten lopen binnenkort af. De juiste afstemming tussen overheid, ondernemingen en onderwijs (de drie O's) is een belangrijke randvoorwaarde voor de uitdagingen op het gebied van de klimaattransitie. Daarom wil D66 een doorstart maken naar een Gelders Techniekpact onder de naam: *Vakmensen voor de toekomst*.

Deze agenda waarmee ondernemers, overheid en onderwijs samenwerken om meer en beter geschoold technisch personeel voor bedrijven te krijgen moet leiden tot een betere balans tussen vraag en aanbod van vakmensen voor de klimaattransitie.

Uitgangspunten

Vakmensen voor de toekomst kent 3 uitgangspunten:

- Implementatie van en aansluiting met reeds lopende activiteiten binnen regio's en sectoren is doorslaggevend voor succes. De aflopende Techniekpacten bevat afspraken die regio's en technische sectoren ondersteunen bij het realiseren van de eigen doelen.
- Samenwerking tussen overheid, onderwijs, bedrijfsleven en werknemers is de sleutel voor aantrekkelijk techniekonderwijs dat naadloos aansluit op de arbeidsmarkt. Ieder levert zijn eigen bijdrage aan *Vakmensen voor de toekomst*!
- Techniekonderwijs in de hele onderwijsketen vormt het fundament voor een gezonde arbeidsmarkt voor technici. Het pact richt zich op basisonderwijs, voortgezet onderwijs, beroepsonderwijs, hoger onderwijs en scholing van werkenden.

Aanpak

D66 ziet de provincie Gelderland als aanjager van De agenda *Vakmensen voor de toekomst*. De provincie maakt als financier, facilitator en verbinder van onderwijsinstellingen, gemeenten en bedrijfsleven werk van de klimaattransitie. De samenwerking leidt tot een groter aanbod van vakmensen, afgestemd op de vraag van het bedrijfsleven. Samen met het onderwijs en het bedrijfsleven worden korte en lange, gerichte, erkende (vak)opleidingstrajecten ontworpen en uitgevoerd die passen bij de achtergrond van deelnemers en het bedrijfsleven biedt na afloop een contract van minimaal een jaar aan. De gemeenten, onderwijs en ondernemingen dragen met elkaar zorg voor speciale begeleiding (arbeidsmarktcoaches) voor het vinden, binden en boeien van deze nieuwe groep opgeleide vakmensen. De provincie is aanjager, verbinder en financier.

De provincie als aanjager

De provincie brengt de drie O's bij elkaar om gezamenlijk een techniekpact energietransitie 2021-2024 op te stellen. We brengen de verschillende doelgroepen van potentiële vakmensen die nu nog aan de kant zitten in kaart. Daarnaast richt de provincie een jongerenraad op om echte vernieuwing aan te aanjagen.

De provincie als verbinder

De provincie richt een talent- en kennisloket op waar vraag en aanbod samenkomen en waar kennis gedeeld kan worden. Ook wordt er

vanuit dit loket gewerkt aan een samenwerkingsagenda tussen wo, hbo en mbo.

De provincie als financier

De provincie richt een investeringsfonds 2021-2024 op waar de drie O's gezamenlijk projecten kunnen indienen die tot doel hebben om de vakmensen te vinden, binden en boeien die de energietransitie mogelijk maken. Projecten worden bijvoorbeeld voor 40% gefinancierd door de provincie en de overige 60% door de twee van de andere drie O's.

Bijlage: Lijst van acties door verschillende organisaties om de agenda vakmensen voor het klimaat tot een succes te maken.

Provincie Gelderland

1. Talent- en kennisloket

D66 pleit voor het inrichten van een talent- en kennisloket. Dit loket dient de basis te vormen voor het samenbrengen van vraag en aanbod binnen Gelderland voor de uitvoering van de agenda *Vakmensen voor de toekomst*.

2. Vinden nieuwe doelgroepen

Er zijn verschillende groepen potentiële vakmensen die langs de kant staan, waar gemeenten minder zicht op hebben. Daarom heeft juist de provincie een rol om hen via het talent- en kennisloket in kaart te brengen en te activeren voor de technische beroepen van de toekomst.

Doelgroep	nodig
1 Nieuwkomers Onvoldoende taalvaardig	Traject ter verbetering taalvaardigheid
2 Voortijdig schoolverlaters en mbo niveau 2 Kwetsbare groep door veel losse baantjes zonder vast contract	opleiden tot mbo 3 of 4
4 Mbo'ers hbo'ers	Intensief traject voor her- of omscholing

Gemeenten hebben de eerste verantwoordelijkheid voor deze groepen zonder (vast) werk, toch zijn deze werklozen vaak niet of slecht in beeld bij hun gemeenten omdat:

- Ze niet in de 'kaartenbak' van de gemeente zitten. Ze hebben vaak geen recht op een uitkering. Deze groep wordt ook wel 'NUG-ers' genoemd, de niet uitkeringsgerechtigden. Te denken valt aan jongeren die gestopt zijn met school, geen startkwalificatie¹ hebben en thuis wonen, vrouwen die nooit gewerkt hebben, ZZP'ers en (kleine) ondernemers zonder opdrachten.
- Hun banenkansen in andere gemeenten liggen dan ze wonen.

3. Een investeringsfonds voor publiek-private samenwerking

Te denken valt aan het financieel mogelijk maken dat ondernemingen gastlessen geven, het investeren in de ontwikkeling en uitvoering van gezamenlijke opleidingen, het aanstellen van een hybride docent of door technische installaties, werkplaatsen, laboratoria of machines beschikbaar te stellen voor vmbo, mbo en hbo. Hier kan het talent- en kennisloket een faciliterende rol in spelen.

4. Mbo, hbo en wo samenwerkingsagenda

¹ Schoolverlaters zonder startkwalificatie

Volgens opgave van het CBS hebben in Gelderland in 2016 circa 61.000 jongvolwassenen van 18 tot 27 jaar geen startkwalificatie (26,6% van de totale bevolking van 18 tot 27 jaar).

Op dit moment is er een hbo- en wo-samenwerkingsagenda. Vanuit het talent en kennisloket moet de provincie werk maken van de aansluiting van het mbo op deze samenwerkingsagenda, met aandacht voor Leven Lang Ontwikkelen (LLO). Ook de koppeling van vmbo dient te worden meegenomen.

5. Oprichting Jongerenraad

D66 Gelderland pleit voor de oprichting van een provinciale 'jongerenraad: duurzaam werken in Gelderland' waar (v)mbo, hbo en wo leerlingen en studenten deel van uit maken die ideeën ontwikkelen met een coach uit het onderwijs en het bedrijfsleven. Dit naar voorbeeld van de nationale denktank met mbo-, hbo- en wo-studenten met als doel om het beroepsonderwijs te verbeteren. Een subsidieregeling vanuit de provincie wordt gekoppeld aan de ideeën die de provinciale denktank heeft ontwikkeld.

Onderwijs en bedrijfsleven

Eén van de grootste uitdagingen is de koppeling van theorie en praktijk. Het onderwijs en het bedrijfsleven trekken hier samen in op. Het is cruciaal dat de school de juiste theorie heeft geboden die relevant is voor de stage op het juiste moment. De kwaliteit en de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt staat of valt met de betrokkenheid van het bedrijfsleven en een goede praktijkcomponent in het beroepsonderwijs. Hierin hebben onderwijs en bedrijfsleven een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

6. Intensiever contact tussen onderwijs en bedrijfsleven

Het onderwijs en bedrijfsleven zoeken met behulp van het talent en kennisloket meer de samenwerking wat betreft voorlichting en informatievoorziening aan leerlingen en dragen zorg voor betere en optimale verbinding met de beroepspraktijk.

- Leerlingen kiezen daardoor een opleiding waar de komende jaren vraag naar is. Zo blijkt dat op dit moment er met name vraag is naar technici in de lagere en middelbare beroepen, terwijl het aantal leerlingen dat op het vmbo voor de sector Techniek kiest in de afgelopen jaren fors is gedaald.
- Studenten komen eerder in de schoolloopbaan in aanraking met de technische sector door (snuffel)stages. Het binden en boeien van vakmensen voor de techniek start daarmee zo vroeg mogelijk.
- Bedrijven gaan iedere student met een technische opleiding in het mbo en hbo in afstemming met het talent- en kennisloket een (snuffel)stage of leerwerkplaats aanbieden. Het bedrijfsleven draagt bij aan 'shared facilities', zoals technieklokalen met behulp van het publiek-private stimuleringsfonds.

7. Ontwikkeling korte opleidingstrajecten

In afstemming met het bedrijfsleven zet het onderwijs zich in voor het ontwikkelen en beschikbaar stellen van korte en langere opleidingstrajecten voor de vakmensen van de toekomst. Samen met de provincie lobbyt en onderzoekt zij de mogelijkheden in het kader van taakstelling, bekostiging en wetgeving.

8. Diplomerings jongeren zonder startkwalificatie

Het bedrijfsleven zet zich er samen met het onderwijs voor om jonge leerlingen niet voortijdig van school te halen omdat ze nu al nodig zijn (de zogenaamde 'groenpluk' van jongeren). Maar streeft ernaar om ze juist verder op te leiden tot tenminste niveau startkwalificatie.

Financiën

Er wordt er een samenwerkingsagenda opgesteld en een investeringsfonds opgericht van waaruit de andere activiteiten worden gefinancierd op basis van aanvragen en matching vanuit ondernemingen, onderwijs en gemeenten.